

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การผลิตและการตลาดกล้วยไข่ของเกษตรกรจังหวัดกำแพงเพชร
นำเสนอประเด็นที่สำคัญ 3 ประเด็น คือ สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังรายละเอียด
ต่อไปนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

- 1.1.1 เพื่อศึกษาสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่
- 1.1.2 เพื่อศึกษาสภาพการผลิตกล้วยไข่ของเกษตรกร
- 1.1.3 เพื่อศึกษาสภาพการตลาดกล้วยไข่ของเกษตรกร
- 1.1.4 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการผลิตและการตลาดกล้วยไข่

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ เกษตรกรผู้ผลิตกล้วยไข่ในจังหวัดกำแพงเพชร
จำนวน 125 ราย โดยใช้การกำหนดขนาดของตัวอย่างประชากรของ Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น
94 % และให้มีความคลาดเคลื่อน (e) เป็นร้อยละ 6 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 86 ราย โดยเก็บข้อมูล
จากประชากรเกษตรกร ตามสัดส่วนรายอำเภอที่มีการผลิตกล้วยไข่ในจังหวัดกำแพงเพชร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ มีลักษณะคำถามแบบปลายปิดและ
ปลายเปิด แบ่งเป็น 4 ตอน ได้แก่ สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ผลิตกล้วยไข่ สภาพ
การผลิตกล้วยไข่ สภาพการตลาดกล้วยไข่ และปัญหาและข้อเสนอแนะการผลิตและการตลาดกล้วย
ไข่ของเกษตรกร แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิจัย
ประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.3 ผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัย ผู้วิจัยขอนำเสนอเป็นภาพรวมและข้อสรุปผลการวิจัยที่
เป็นไปตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่ตั้งไว้ ตามลำดับดังนี้

1.3.1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

1) สภาพทางสังคมของเกษตรกร ผลการวิจัยสรุปได้ว่า เกษตรกรผู้ให้ข้อมูล ร้อยละ 59.3 เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 51.86 ปี ร้อยละ 91.1 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.28 คน ร้อยละ 85.1 เป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพการเกษตรกลุ่มผู้ปลูกกล้วยไข่ และ ร้อยละ 75.6 ไม่มีตำแหน่งทางสังคม

2) สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การประกอบอาชีพของสมาชิกในครัวเรือนทั้งหมดประกอบอาชีพการเกษตร มีจำนวนแรงงานภาคการเกษตรในครัวเรือนเฉลี่ย 2.23 คน ขนาดพื้นที่ทำการเกษตรของครัวเรือนเฉลี่ย 22.94 ไร่ ร้อยละ 52.3 มีลักษณะถือครองเป็นของตนเอง เฉลี่ยครัวเรือนละ 15.80 ไร่ มีรายได้ภาคการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 249,161.05 บาท รายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 56,477.68 บาท รวมรายได้ทั้งหมดของครัวเรือนเฉลี่ย 294,474.53 บาท รายจ่ายภาคการเกษตรของครัวเรือนเฉลี่ย 108,608.59 บาท เกษตรกรมีหนี้สินเฉลี่ยครัวเรือนละ 191,441.86 บาท ร้อยละ 76.7 มีภาระหนี้สิน เป็นหนี้ในระบบเฉลี่ยครัวเรือนละ 236,476.20 บาท หนี้นอกระบบเฉลี่ยครัวเรือนละ 97,857.00 บาท

1.3.2 สภาพการผลิตกล้วยไข่ของเกษตรกร

1) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการผลิตกล้วยไข่ของเกษตรกร ผลการวิจัยสรุปได้ว่า เกษตรกรมีขนาดพื้นที่ปลูกกล้วยไข่เฉลี่ยครัวเรือนละ 5.48 ไร่ มีประสบการณ์ปลูกกล้วยไข่เฉลี่ย 15.56 ปี วัตถุประสงค์ในการปลูกเพื่อเป็นอาชีพหลัก มีการจ้างแรงงานรายวันเพื่อช่วยในการผลิต แหล่งความรู้ด้านการผลิตที่ได้รับจากเกษตรกรผู้นำและเพื่อนบ้าน มีต้นทุนการผลิตกล้วยไข่ต่อไร่เฉลี่ย 5,355.30 บาท แหล่งเงินทุนใช้ทุนส่วนตัว ปริมาณผลิตผลที่ได้ในปีที่ผ่านมา(ปี 2556) เฉลี่ย 2,673.72 กิโลกรัมต่อไร่

2) การเลือกพื้นที่ปลูก ผลการวิจัยสรุปได้ว่า สภาพพื้นที่ปลูกส่วนใหญ่เป็นที่ราบ มีโครงสร้างดินเป็นดินร่วนปนทราย และเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่เคยเก็บตัวอย่างดินไปวิเคราะห์

3) การปลูก ผลการวิจัยสรุปได้ว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกกล้วยไข่พันธุ์กำแพงเพชร โดยแหล่งที่มาของพันธุ์ได้มาจากในท้องถิ่น ประวัติของพันธุ์มีประวัติ มีการเตรียมหน่อพันธุ์ ระยะปลูกใช้ 2x2 เมตร

4) การดูแลรักษา ผลการวิจัยสรุปได้ว่า เกษตรกรมีการตัดแต่งหน่อและใบตัดปลีเมื่อกล้วยติดผลจนหัวสุดท้าย มีการคัดเลือกหน่อและไว้หน่อหลังการเก็บผลิตผล วิธีการให้น้ำให้แบบรดตามร่อง แหล่งน้ำใช้จากบ่อบาด จำนวนครั้งของการให้น้ำต่อปีเฉลี่ย 23.48 ครั้ง การป้องกันความเสียหายจากลมพายุส่วนใหญ่ไม่มีการป้องกัน การใส่ปุ๋ยส่วนใหญ่ใช้ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 วิธีใส่ในช่วงปลูกถึง 2 เดือน ใส่โดยวิธีการฝังกลบ ช่วงตั้งแต่ 3 เดือน ขึ้นไป ใส่โดยวิธี

หวานรอบต้น ในปริมาณ 100 กรัม หรือต่ำกว่า ร้อยละ 58.1 ไม่มีการระบาดของแมลงศัตรูกล้วยไข่ ส่วนที่มีการระบาดได้แก่ เพลี้ยแป้ง ระบาดในช่วงเดือน มกราคม – เมษายน วิธีป้องกันกำจัดโดยใช้สารเคมี การสำรวจแมลงในระดับเศรษฐกิจส่วนใหญ่ไม่มีการสำรวจ ร้อยละ 64.0 มีการระบาดของโรค โรคที่พบมากได้แก่ โรคใบไหม้ ระบาดในช่วงเดือนพฤษภาคม – สิงหาคม วิธีการป้องกันกำจัดโดยการฉีดพ่นสารเคมี มีการกำจัดวัชพืชเฉลี่ย 6.40 ครั้งต่อปี ร้อยละ 57.0 กำจัดโดยวิธีฉีดพ่นสารเคมี เกษตรกรไม่มีการใช้สารเคมีหลังจากกล้วยไข่ติดผล และไม่มีการห่อเครือกล้วยไข่

5) การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

เกษตรกรสังเกตลักษณะเพื่อการเก็บเกี่ยวสังเกตจากผลจะมีลักษณะกลม การขนย้ายกล้วยไข่ออกจากสวนโดยใช้คนแบกหาม ส่วนใหญ่ไม่ทำความสะอาดผลิตผลที่ได้ และการจัดการสวนหลังการเก็บเกี่ยวจะทำการปลูกใหม่

1.3.3 การตลาดกล้วยไข่

สรุปผลการวิจัยได้ว่า เกษตรกรส่วนใหญ่จำหน่ายผลิตผลให้พ่อค้า/แม่ค้าที่มาซื้อในสวน โดยการขายส่งหรือเหมายกสวน ผู้ที่รับซื้อผลิตผลเป็นพ่อค้า/แม่ค้าในท้องถิ่น มีการคัดเกรด รูปแบบการจำหน่ายและราคามีการขายเป็นตั่ง ราคาต่อตั่งเฉลี่ย 111.25 บาท ซึ่งพ่อค้า/แม่ค้าเป็นผู้กำหนดราคา ชำระเงินตามจำนวนผลิตผลที่ซื้อขายเป็นครั้งๆ ไป เกษตรกรไม่มีการรวมกลุ่มในการจำหน่ายผลิตผลและไม่มีการแปรรูปผลิตผล ส่วนแหล่งข่าวสารของราคาซื้อขายกล้วยไข่รับทราบข่าวสารจากเพื่อนบ้าน และใช้ข้อมูลการตลาดประกอบการตัดสินใจในการผลิตกล้วยไข่

1.3.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะการผลิตและการตลาดกล้วยไข่ของเกษตรกร

1) ปัญหาของเกษตรกร ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ปัญหาของเกษตรกรที่เป็นปัญหาในระดับมากมี 1 ประเด็น ได้แก่ ปัญหาต้นกล้วยไข่หักล้ม ปัญหาอยู่ในระดับปานกลางมี 13 ประเด็น และอยู่ในระดับน้อยมี 2 ประเด็น

2) ข้อเสนอแนะของเกษตรกร พบว่า ข้อที่เกษตรกรให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การใช้เทคโนโลยีการผลิตเพื่อเพิ่มปริมาณผลิตผล การผลิตให้ได้มาตรฐานความปลอดภัย และการผลิตและใช้จุลินทรีย์ชีวภาพในการควบคุมโรคและแมลง ส่วนข้อที่เกษตรกรให้ความสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การส่งเสริมและพัฒนาการผลิตเพื่อการส่งออก การใช้เทคโนโลยีการเก็บรักษาและแปรรูป และการใช้บรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมในการขนส่ง ตามลำดับ

2. การอภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง การผลิตและการตลาดกล้วยไข่ของเกษตรกรจังหวัดกำแพงเพชร สามารถนำผลการวิจัยมาอภิปรายได้ดังนี้

2.1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

2.1.1 สภาพทางสังคมของเกษตรกร ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า เกษตรกรร้อยละ 59.3 เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 51.86 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.28 คน ร้อยละ 85.1 เป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพการเกษตรกลุ่มผู้ปลูกกล้วยไข่ และร้อยละ 75.6 ไม่มีตำแหน่งทางสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสด็จ บุญทอง (2553: 48-49) ที่พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่มีอายุเฉลี่ย 47 ปี ร้อยละ 60 จบประถมศึกษาตอนต้น และร้อยละ 25 จบประถมศึกษาตอนปลาย จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่เฉลี่ย 4 คน และร้อยละ 53.33 สังกัดกลุ่มส่งเสริมการเกษตร เห็นได้ว่าเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่จะมีอายุอยู่ระหว่างช่วงวัยกลางคนจนถึงผู้สูงอายุ จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4 คน และสังกัดกลุ่มอาชีพทางการเกษตร

2.1.2 สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร ผลการวิจัยพบว่า การประกอบอาชีพของสมาชิกในครัวเรือนทั้งหมดประกอบอาชีพการเกษตร มีจำนวนแรงงานภาคการเกษตรในครัวเรือนเฉลี่ย 2.23 คน ขนาดพื้นที่ทำการเกษตรของครัวเรือนเฉลี่ย 22.94 ไร่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสด็จ บุญทอง (2553: 48-49) ที่พบว่า จำนวนแรงงานด้านการเกษตรในครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่ เฉลี่ย 2 คน พื้นที่ถือครองด้านการเกษตรในครัวเรือน เฉลี่ยครัวเรือน 27.25 ไร่ เห็นได้ว่าครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่มีจำนวนแรงงานด้านการเกษตร เฉลี่ยครัวเรือนละ 2 คน และมีพื้นที่ถือครองด้านการเกษตรครัวเรือนละมากกว่า 20 ไร่

เกษตรกรมีรายได้ภาคการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 249,161.05 บาท รายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 56,477.68 บาท รวมรายได้ทั้งหมดของครัวเรือนเฉลี่ย 294,474.53 บาท รายจ่ายภาคการเกษตรของครัวเรือนเฉลี่ย 108,608.59 บาท มีหนี้สินเฉลี่ยครัวเรือนละ 191,441.86 บาท ซึ่งรายได้ภาคการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 84.61 รายจ่ายภาคการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 36.88 และหนี้สินภาคการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 65.01 ของรายได้ทั้งหมดของครัวเรือนเกษตรกร

2.2 สภาพการผลิตกล้วยไข่ของเกษตรกร

2.2.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการผลิตกล้วยไข่ของเกษตรกร ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีขนาดพื้นที่ปลูกกล้วยไข่เฉลี่ยครัวเรือนละ 5.48 ไร่ สอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงาน

เกษตรจังหวัดกำแพงเพชร (2552: 6) ที่พบว่า พื้นที่การปลูกกล้วยไข่จะอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับพื้นที่อยู่อาศัยขนาดพื้นที่ปลูกส่วนใหญ่จะมีแปลงปลูกกล้วยไข่ขนาดเล็ก คือประมาณ 5-10 ไร่ และส่วนใหญ่เป็นของตนเอง

เกษตรกรมีประสบการณ์ปลูกกล้วยไข่เฉลี่ย 15.56 ปี วัตถุประสงค์ในการปลูกเพื่อเป็นอาชีพหลัก มีการจ้างแรงงานรายวันเพื่อช่วยในการผลิต แหล่งความรู้ด้านการผลิตที่ได้รับจากเกษตรกรผู้นำและเพื่อนบ้าน มีต้นทุนการผลิตกล้วยไข่ต่อไร่เฉลี่ย 5,355.30 บาท แหล่งเงินทุนใช้ทุนส่วนตัว ปริมาณผลผลิตที่ได้ในปีที่ผ่านมา(ปี 2556) เฉลี่ย 2,673.72 กิโลกรัมต่อไร่ เมื่อเปรียบเทียบกำไรสุทธิต่อไร่ต่อปี จะเห็นได้ว่ากล้วยไข่ให้ผลตอบแทนต่อไร่ที่สูงกว่าพืชเศรษฐกิจชนิดอื่น ดังนี้ กล้วยไข่ 16,476.71 บาท มันสำปะหลัง 6,394.60 บาท อ้อย 6,326.00 บาท และ 3,160.38 บาท ตามลำดับ ข้อมูลจากสำนักงานพาณิชย์จังหวัดกำแพงเพชร (2554: 52-73)

2.2.2 การเลือกพื้นที่ปลูก ผลการวิจัยพบว่า สภาพพื้นที่ปลูกส่วนใหญ่เป็นที่ราบ มีโครงสร้างดินเป็นดินร่วนปนทราย และเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่เคยเก็บตัวอย่างดินไปวิเคราะห์ สอดคล้องกับกรมวิชาการเกษตร(อ้างใน เสด็จ บุญทอง 2553:10) พื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการปลูกกล้วยไข่ เป็นพื้นที่ดอนหรือพื้นที่ราบ ไม่มีน้ำท่วมขัง ลักษณะดิน ดินร่วน, ดินร่วนเหนียว หรือดินร่วนปนทราย มีความอุดมสมบูรณ์สูง ระบายน้ำดี ระดับน้ำใต้ดินลึกมากกว่า 75 เซนติเมตร ค่าความเป็นกรดด่างของดินระหว่าง 5.0-7.0

2.2.3 การปลูก ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกกล้วยไข่พันธุ์กำแพงเพชร โดยแหล่งที่มาของพันธุ์ได้มาจากในท้องถิ่น ประวัติของพันธุ์มีประวัติดี มีการเตรียมหน่อพันธุ์โดยการเลือกหน่อที่มีใบ 2-3 ใบ ใบยังไม่คลี่มีลักษณะคล้ายหูกวาง ระยะปลูกใช้ 2 x 2 เมตร สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสด็จ บุญทอง (2553: บทคัดย่อ) ที่พบว่า เกษตรกรมีการใช้พันธุ์กำแพงเพชรปลูกเพื่อการค้า ระยะปลูกส่วนใหญ่จะปลูกระหว่างต้นระหว่างแถว 2 x 2 เมตร และ สอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานเกษตรจังหวัดกำแพงเพชร (2552: 6) ในการปลูกส่วนใหญ่จะใช้กล้วยพันธุ์พื้นเมือง โดยแหล่งหน่อพันธุ์ได้มาจากแปลงเดิมของตนเอง ระยะปลูก ระหว่างต้น-ระหว่างแถว จะใช้ระยะปลูก 2 x 2 เมตร ใน 1 ไร่ สามารถปลูกกล้วยไข่ได้ ประมาณ 400 ต้น

2.2.4 การดูแลรักษา ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีการตัดแต่งหน่อและใบ การแต่งหน่อเกษตรกรให้มีดขอเฉือนหน่อในลักษณะปากฉลามหรือเฉียงกับลำต้นประมาณ 45 องศา สูงจากโคนต้นประมาณ 1 คืบ จากนั้นประมาณ 1 เดือน จึงเ็นหน่อ ครั้งที่ 2 อยู่ทิศทางตรงข้ามกับครั้งแรก สำหรับการตัดแต่งใบเกษตรกรจะตัดแต่งใบที่แก่และเป็นโรคออก เหลือไว้เพียงต้นละ 8-9 ใบ ตัดปลีเมื่อกล้วยติดผลจนหัวสุกท่าย มีการคัดเลือกหน่อและไว้หน่อหลังการเก็บผลิตผล สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสด็จ บุญทอง (2553: บทคัดย่อ) ที่พบว่า เกษตรกรจะมีการตัดแต่งหน่อ

ทุกระยะการเจริญเติบโตและหลังจากเก็บเกี่ยวผลผลิต และงานวิจัยของสำนักงานเกษตรจังหวัดกำแพงเพชร (2552: 6) ที่ว่า เกษตรกรจะมีการตัดแต่งใบของกล้วยไข่อย่างสม่ำเสมอตลอดระยะเวลาในการปลูก จนถึงเก็บเกี่ยว

วิธีการให้น้ำให้แบบรดตามร่อง แหล่งน้ำใช้จากบ่อบาดาล จำนวนครั้งของการให้น้ำต่อปีเฉลี่ย 23.48 ครั้ง เนื่องจากในฤดูแล้งกล้วยไข่มีความต้องการใช้น้ำในปริมาณมาก ซึ่งเป็นช่วงที่กล้วยอยู่ในระยะการเจริญเติบโต การป้องกันความเสียหายจากลมพายุส่วนใหญ่ไม่มีการป้องกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานเกษตรจังหวัดกำแพงเพชร (2552: 6) การให้น้ำก็จะใช้วิธีการแบบสูบน้ำรดลงไปแปลงปลูกกล้วยไข่โดยตรง ซึ่งเกษตรกรมักเรียกว่าการสูบน้ำรด

การใส่ปุ๋ย เกษตรกรใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในการรองก้นหลุมก่อนการปลูกกล้วยไข่และใช้ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 วิธีใส่ในช่วงปลูกถึง 2 เดือน ใส่โดยวิธีการฟุ้งกลบ ช่วงตั้งแต่ 3 เดือน ขึ้นไป ใส่โดยวิธีหว่านรอบต้น ในปริมาณ 100 กรัม หรือต่ำกว่า โดยใส่หลังจากการให้น้ำกล้วยไข่หรือในขณะที่ดินมีความชื้น สอดคล้องกับกรมวิชาการเกษตร 2545 (อ้างใน เสด็จ บุญทอง 2553:10) ที่กล่าวว่า การให้ปุ๋ย ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ 1 ครั้ง เช่น ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมักก่อนปลูกอัตรา 3-5 กิโลกรัมต่อหลุม ใส่ปุ๋ยเคมี 4 ครั้ง วิธีการใส่ปุ๋ยเคมี โรยห่างจากต้นประมาณ 30 เซนติเมตร หรือใส่ลงในหลุมลึกประมาณ 10 เซนติเมตร 4 ด้าน แล้วพรวนดินกลบ

การป้องกันกำจัดศัตรูกล้วยไข่ ร้อยละ 58.1 ไม่มีการระบาดของแมลงศัตรูกล้วยไข่ ส่วนที่มีการระบาดได้แก่ เพลี้ยแป้ง ระบาดในช่วงเดือน มกราคม – เมษายน วิธีป้องกันกำจัดโดยใช้สารเคมี ส่วนใหญ่ไม่มีการสำรวจแมลงในระดับเศรษฐกิจ สอดคล้องกับอภิชาติ ศรีสะอาดและจันทรา อู่สุวรรณ (2556: 87-89) กล่าวว่า แมลงศัตรูกล้วยที่สำคัญ ได้แก่ เพลี้ยแป้ง การเข้าทำลายมักพบตามผิวกาบใบและคอยอดหากมีการเข้าทำลายมากทำให้ผลกล้วยมีขนาดเล็กถึงผลผลิตลดลง การป้องกันและกำจัด ควรทำความสะอาดต้นกล้วย หรือพ่นด้วยสารเคมี ร้อยละ 64.0 มีการระบาดของโรค โรคที่พบมากได้แก่ โรคใบไหม้ ระบาดในช่วงเดือนพฤษภาคม – สิงหาคม วิธีการป้องกันกำจัดโดยการฉีดพ่นสารเคมี มีการกำจัดวัชพืชเฉลี่ย 6.40 ครั้งต่อปี ร้อยละ 57.0 กำจัดโดยวิธีฉีดพ่นสารเคมี เกษตรกรไม่มีการใช้สารเคมีหลังจากกล้วยไข่ติดผล และการห่อเครือกล้วยไข่มีเพียงร้อยละ 8.1 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานเกษตรจังหวัดกำแพงเพชร (2552: 6) ที่พบว่า การห่อเครือกล้วยก็มีปฏิบัติอยู่บ้างแต่มีอยู่น้อยราย

2.2.5 การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรสังเกตลักษณะเพื่อการเก็บเกี่ยว สังเกตจากผลจะมีลักษณะกลม การขนย้ายกล้วยไข่ออกจากสวน โดยการใช้คนแบกหาม ส่วนใหญ่ไม่ทำความสะอาดผลผลิตที่ได้ และการจัดการสวนหลังการเก็บเกี่ยวจะทำการปลูกใหม่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสด็จ บุญทอง (2553: บทคัดย่อ) ที่พบว่า การ

เก็บเกี่ยวจะใช้การสังเกตก่อนเก็บผลผลิต ได้แก่ การนับอายุ ดูสี ดูเหลี่ยมของผล ดูขนาดผล และ สอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานเกษตรจังหวัดกำแพงเพชร (2552: 6) ที่พบว่า เกษตรกรจะนิยม ปลูกใหม่ทุกๆ ปี เพราะให้ผลผลิตดีกว่าไวก่อน

2.3 การตลาดกล้วยไข่ของเกษตรกร

เกษตรกรส่วนใหญ่จำหน่ายผลิตผลให้พ่อค้า/แม่ค้าที่มาซื้อในสวน จำหน่ายโดย การขายส่ง ผู้ที่รับซื้อผลิตผลเป็นพ่อค้า/แม่ค้าในท้องถิ่น มีการคัดเกรด เกษตรกรส่วนใหญ่มี รูปแบบการจำหน่ายแบบเป็นตั้ง ราคาเฉลี่ยตั้งละ 111.25 บาท พ่อค้า/แม่ค้าเป็นผู้กำหนดราคา การ ชำระเงินค่าผลิตผลกล้วยไข่ชำระตามจำนวนผลิตผลที่ซื้อขายเป็นครั้งๆ ไป ไม่มีการรวมกลุ่มในการ จำหน่ายผลิตผล และไม่มีการแปรรูปผลิตผล แหล่งข่าวสารของราคาซื้อขายกล้วยไข่รับทราบ ข่าวสารจากเพื่อนบ้าน และมีการใช้ข้อมูลการตลาดประกอบการตัดสินใจในการผลิตกล้วยไข่ สอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานเกษตรจังหวัดกำแพงเพชร(2552:7) พบว่า ด้านการตลาดและ จำหน่ายกล้วยไข่ของจังหวัดกำแพงเพชรเกือบทั้งหมดจะมีผู้รวบรวมผลผลิตกล้วยไข่ในท้องถิ่นมา รับซื้อ และซื้อเป็นประจำ บางแหล่งก็มีเจ้าประจำที่ผูกขาดกันมานาน ไม่มีการแข่งขัน การตัดกล้วย ไข่ก็มีการนัดหมายกันล่วงหน้าในช่วงที่พ่อค้ามารับซื้อในแต่ละครั้งก็จะนัดหมายการตัดในครั้ง ต่อไป และผู้รวบรวมจะเป็นผู้บริหารจัดการผลผลิตที่รวบรวมได้ด้วยตนเอง หรือมีเกษตรกรบางราย ที่นำกล้วยไข่จากแปลงไปจำหน่ายเองแต่ก็จำนวนที่น้อยมาก ส่วนการจำหน่ายกล้วยไข่ของ เกษตรกรของจังหวัดกำแพงเพชรส่วนใหญ่ยังซื้อขายโดยใช้หน่วยในการขายเป็น “ตั้ง” มีเป็นส่วน น้อยที่ทำการซื้อขายโดยชั่งเป็นกิโลกรัม

2.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะการผลิตและการตลาดกล้วยไข่ของเกษตรกร

2.4.1 ปัญหาของเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่ ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาของเกษตรกร ที่สำคัญ คือ ต้นกล้วยหักล้มจากลมพายุซึ่งจะทำความเสียหายให้กับเกษตรกรในช่วงที่กล้วยไข่ติด ผลจนถึงใกล้เก็บเกี่ยว ซึ่งเกษตรกรไม่มีการป้องกันความเสียหายจากลมพายุ และปัญหาโรคแมลง ศัตรูกล้วยไข่ โรคที่พบมาก ได้แก่ โรคใบไหม้ แมลงที่พบ คือ เพลี้ยแป้ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สำนักงานเกษตรจังหวัดกำแพงเพชร(2552: บทคัดย่อ) พบว่า สาเหตุที่ทำให้พื้นที่ปลูกกล้วยไข่ใน จังหวัดกำแพงเพชรลดลงมีหลายด้าน ซึ่งได้แก่ 1) ลมพายุพัดต้นกล้วยไข่ ทั้งพายุฤดูร้อนและพายุฤดู ฝน 2) ผลิตผลต่อไร่ของกล้วยไข่ในปัจจุบันลดลง 3) ดินเสื่อมคุณภาพ 4) โรคและแมลงระบาด 5) น้ำท่วม 6) ขาดแรงงานในครัวเรือน 7) กล้วยไข่มีการดูแลยากกว่าพืชชนิดอื่น 8) ราคาต่ำและไม่ แน่นนอน 9) ต้นทุนการผลิตกล้วยไข่สูงขึ้น 10) ไม่มีการรวมกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่ 11) ไม่มี ที่ดินเป็นของตนเอง 12) ขาดคนสืบทอดอาชีพ 13) มีปัญหาในการขายผลผลิตกล้วยไข่

2.4.2 ข้อเสนอแนะของเกษตรกร ผลการวิจัยพบว่า ข้อที่เกษตรกรให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การใช้เทคโนโลยีการผลิตเพื่อเพิ่มปริมาณผลิตผล การผลิตให้ได้มาตรฐานความปลอดภัย และการผลิตและใช้จุลินทรีย์ชีวภาพในการควบคุมโรคและแมลง ส่วนข้อที่เกษตรกรให้ความสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การส่งเสริมและพัฒนาการผลิตเพื่อการส่งออก การใช้เทคโนโลยีการเก็บรักษาและแปรรูป และการใช้บรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมในการขนส่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานเกษตรจังหวัดกำแพงเพชร(2552: บทคัดย่อ) พบว่า แนวทางการพัฒนาการปลูกกล้วยไข่ของจังหวัดกำแพงเพชร มี 4 แนวทาง คือ 1) การรวมกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่ 2) การให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพผลผลิต การป้องกันโรค แมลง และการลดต้นทุนการผลิต 3) สนับสนุนการจัดตั้งกองทุนสนับสนุนผู้ปลูกกล้วยไข่ และสนับสนุนกิจกรรมอื่นๆ เช่น การสนับสนุนพันธุ์เพื่อการส่งออก การหาวิธีการเพื่อชดเชยเมื่อกล้วยไข่ประสบกับภัยธรรมชาติ เป็นต้น และ 4) ส่งเสริมการปรับระบบการปลูกกล้วยไข่ เพื่อหลีกเลี่ยงความเสียหายจากลมพายุและตอบสนองตลาดต่างประเทศ

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการศึกษาที่พบ เห็นว่าอาชีพการปลูกกล้วยไข่ของเกษตรกรจังหวัดกำแพงเพชรมีความสำคัญต่อเกษตรกรที่ยึดเป็นอาชีพหลักสร้างรายได้ในครัวเรือน จะเห็นได้ว่าการปลูกกล้วยไข่เห็นผลตอบแทนต่อไร่สูงกว่าพืชเศรษฐกิจหลักอย่าง ข้าว อ้อย และมันสำปะหลัง และส่งผลดีต่อภาพรวมของจังหวัด กล่าวคือ เพิ่มรายได้มวลรวมของจังหวัดในด้านการเกษตรแต่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องส่งเสริมและสนับสนุนในอาชีพนี้ให้อยู่กับจังหวัดกำแพงเพชรต่อไป ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะไว้ดังต่อไปนี้

3.1.1 หน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรนำกระบวนการวิจัยในครั้งนี้ ตั้งแต่การศึกษาสภาพการผลิต การตลาด ปัญหาและข้อเสนอแนะ การผลิตและการตลาดกล้วยไข่ไปใช้ในการกำหนดแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพการทำสวนกล้วยไข่

3.1.2 หน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมการรวมกลุ่มผู้ปลูกกล้วยไข่ สนับสนุนให้มีการขึ้นทะเบียนเกษตรกร จัดเก็บข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่ทุกราย เป็นข้อมูลเบื้องต้นเพื่อใช้ประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาการผลิตกล้วยไข่สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

3.1.3 ควรมีการอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีความรู้และทักษะต่างๆ แก่เกษตรกรที่มีความต้องการ เพื่อเป็นการพัฒนาและเพิ่มศักยภาพในการผลิตกล้วยไข่ให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานปลอดภัยจากสารพิษมากยิ่งขึ้น

3.1.4 เกษตรกรควรมีการรวมกลุ่ม เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ทั้งการผลิต และการตลาดแก่กลุ่มของเกษตรกรเอง

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรทำการวิจัยเปรียบเทียบระหว่างการปลูกล้วยไข่แบบสวนเดี่ยวกับการปลูกล้วยไข่แบบเป็นพืชแซมหรือปลูแบบสวนผสม

3.2.2 ควรทำการวิจัยเปรียบเทียบระหว่างการผลิตและการตลาดกล้วยไข่ในแถบภาคเหนือตอนล่างกับทางภาคตะวันออก

3.2.3 ควรการวิจัยเกี่ยวกับการยอมรับและความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกล้วยไข่ต่อการพัฒนาและส่งเสริมการปลูกล้วยไข่ของหน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

